

PROGRAMUL

PARTIDULUI ECOLOGIST DIN MOLDOVA „ALIANȚA VERDE”

I. PREAMBUL

Continuă criza ecologică mondială. Constatăm caracterul limitat și epuizarea galopantă a resurselor naturale, stocarea nestăvilită a deșeurilor, dispariția a numeroase specii de plante și animale, efectul de seră și lizarea stratului de ozon, transformarea treptată a râurilor, mărilor și oceanului planetar în locuri de revărsare a deșeurilor industriale și menajere, degradarea intensă a solurilor, toate acestea periclitanđ nu numai mediul înconjurător, ci și existența omului ca specie biologică.

Deosebit de acută este situația ecologică în Republica Moldova, unde s-au făcut intervenții antropogene fără precedent în mediul natural: s-au distrus complet stepele, pășunile, luncile, s-au defrișat pădurile, au fost arate pantele abrupte, au fost extinse exagerat spațiile pentru culturi prăsitoare în detrimentul celor compacte, s-au extins imense stocuri de deșeuri degradante. Toate acestea au dus la degradarea solurilor, bogăția principală a țării, proces, care n-a fost stopat încă, continuă poluarea apei și a aerului, ceea ce a dus la apariția diverselor maladii, nașterea de copii anormali, creșterea puternică a mortalității infantile, reducerea longevității vieții etc.

Toate aceste calamități au determinat nașterea unei puternice mișcări ecologice care urmărește scopul de a salva omenirea de o catastrofă ecologică. A devenit, deci, un imperativ restructurarea profundă a sistemului de gospodărire, iar de aici și necesitatea creării unui partid ecologist care să aibă drept obiectiv ecologizarea conștiinței și a tuturor sferelor de activitate a omului, stoparea unor procese ecologice negative.

Pornind de la legile obiective ale evoluției naturii și semnificația valorilor general-umane, politica ecologică a partidului dezaprobă dogmele politice sau considerentele de conjunctură, apreciind mediul înconjurător și ființa umană drept componente integrale ale naturii. Viața umană se încadrează în ciclurile biosferice, pe când civilizația, în special, procesul tehnico-științific extensiv și dereglarea echilibrului natural acționează negativ, direct sau indirect, asupra omului. PEM-AVE susține creșterea cantitativă și calitativă a producției în măsura în care ea nu implică, la rândul său, creșteri nesăbuite de consumuri de energie și materii prime. Preferăm un sistem economic orientat spre necesitățile vitale fundamentale ale omului, sistem care să contribuie la edificarea unei societăți democratice, în care oamenii să dea dovadă de o conștiinciozitate superioară în ceea ce privește relațiile cu natura.

PEM-AVE, ca formațiune politică, promovează dezvoltarea durabilă a societății multilateral dezvoltate ce respectă drepturile omului și este constituit pe valorile responsabilității față de mediu, ale libertății, justiției, diversității și non-violenței.

PEM-AVE a fost constituit în anii 90 al secolului trecut drept răspuns la mișcările social-politice înregistrate în lume și în teritoriul ex-sovietic și în perioada crizelor energetice și

ecologice. In acea perioadă, a devenit clar faptul că modelul vechi de dezvoltare economică nu era durabil și punea planeta și pe locuitorii săi în grave pericole sociale, economice și de mediu. Drept răspuns la necesitățile implementării principiilor dezvoltării durabile a Republicii Moldova s-a constituit Partidul Ecologist "Alianța Verde" din Moldova. Pe parcursul activității social-politice, noi ne-am călit, încercând diferite variante de colaborare politică. Melităm pentru aderarea la o Europă liberă, democratică și socială într-o lume netulburată, echitabilă și durabilă din punct de vedere al mediului. Apărăm drepturile omului și ale cetățeanului, solidaritatea, stabilitatea și dreptul fiecărui individ de a-și conduce propria viață.

Pe fundalul agravării situației social-economice și acutizării problemelor ecologice se fac auzite puncte de vedere referitoare la inoportunitatea abordării problemelor ecologice. Falsitatea și caracterul demagogic și dăunător al asemenea afirmații a fost demonstrată în numărâte rânduri de țările înalt dezvoltate, îndeosebi cele din Comunitatea Europeană. PEM-AVE demonstrează că fără ecologizarea tuturor activităților, fără fundamentul ecologic al tuturor programelor economice este imposibilă orice dezvoltare economică prosperă, program social și uman de durată. Pentru a îndrepta de urgență această stare de lucruri se impune unirea tuturor forțelor democratice din țară pentru a nu admite la putere guvernarea comunistă, care este incapabilă să continue reformele începute de guvernările democratice precedente (1991-2001), să transforme Republica Moldova într-un strat de drept. In aceste circumstanțe este necesar să ne unim eforturile, să consolidăm rândurile PEM-AVE, pe făgașul colaborării în cadrul Partidului Verde European, să atragem în acțiunile noastre noi forțe din rândurile partidelor și mișcărilor social-politice, a ONG-ilor de orientare europeană, îndeosebi cele orientate la protecția mediului înconjurător. Drept ideal suprem al PEM-AVE este dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova în baza Strategiei Dezvoltării Durabile (Moldova XXI) și transformarea ei într-un stat ecologist, țară verde, suverană, liberă, civilizată, cu un popor sănătos, cu o viață decentă, demnă de un popor european cu aspirații europene. Sloganul nostru "Un om curat într-o țară curată, într-o lume curată" se extinde și asupra spațiului european devenind "Un om curat într-o Europă prosperă".

II. PEM-AVE ÎN FAMILIA POLITICĂ A VERZILOR EUROPENI ȘI GLOBALI

PEM-AVE este o formațiune politică liber creată de cetățeni-patrioți ai Republicii Moldova, care pledează pentru dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova, coeziune interetnică, democrație și respectarea drepturilor omului, folosind modelele naturiste și practica partidelor verzi care se bucură de succes. Reprezentăm o organizație a cetățenilor conștienți politic, al căror patriotism se manifestă, prin atitudinea grijulie față de tot ce este viu, prin muncă permanentă întru binele poporului și al țării. Exprimăm aspirațiile majorității cetățenilor Republicii Moldovei, ale tuturor grupurilor sociale și naționale din Moldova, promovând principiul echității sociale și al șanselor egale pentru toți. Milităm pentru orientarea activității guvernanților pentru bunăstarea țării și populației ei, precum și păstrarea condițiilor mediului înconjurător. PEM-AVE militează pentru dezvoltarea durabilă, afirmarea și prosperarea Republicii Moldova, crearea condițiilor pentru formarea unei societăți democratice, dezvoltarea unei economii puternice, libere, social orientate și ecologic fundamentate.

PEM-AVE, prin esență, valori, principii, organizare și acțiune, pretinde să devină membru al Partidului Verde European și a verzilor mondiali. Fiind formațiune politică de orientare democratică și de susținere a tuturor păturilor sociale cu drepturi depline printre alte partide politice, PEM-AVE colaborează în permanentă și prin toate mijloacele accesibile cu alte partide de orientare democratică și este deschis pentru dialog, colaborare și conlucrare cu formațiunile politice din spațiul european, dar doctrina ecologică este incompatibilă cu ideologia comunistă.

Situația actuală din Moldova și sarcinile Partidului Ecologist

Republica Moldova, ca stat aflat la faza de tranziție spre economia de piață, continuă să poarte povara problemelor social-economice și ecologice dificile. În primul rând, majoritatea populației se află sub limita sărăciei. Continuă stratificarea socială excesivă care constituie o sursă permanentă de tensiuni, ce pun în pericol echilibrul social. Se aprofundează acțiunile corupționiste și birocratice care periclitează funcționalitatea normală a statului. Reducerea numărului locurilor de muncă și exodul masiv al populației apte de muncă adâncesc decalajul dintre păturile sociale și reduc potențialul economic al țării. Șomajul și lipsa perspectivelor de angajare provoacă degradarea morală și spirituală a populației, reduc speranța în viață nu numai a populației mature dar și a generațiilor tinere, ceea ce se agravează prin reducerea natalității, sporirea morbidității, îmbătrânirea națiunii și degradarea fondului genetic.

Agravarea situației social-politice pe fundalul înrăutățirii stării mediului înconjurător reprezintă rezultatul incompetenței, iresponsabilității și lipsei de voință politică, precum și erorile ecologice permanente manifestate de actuala guvernare.

Pe fundalul problemelor acumulate PEM-AVE reprezintă unica forță politică capabilă de a propune societății o cale nouă, fundamentată atât din punct de vedere ecologic, cât și social-economic, oferind un viitor verde pentru Moldova. Suntem capabili de a elabora și aplica politici competente și eficiente pentru eradicarea sărăciei, curmarea corupției, edificarea unei economii competitive, crearea unui sistem eficient de asigurare medicală bazat pe condițiile adecvate de mediu și pe protecția socială a populației.

III. PRINCIPIILE FUNDAMENTALE

Principiile fundamentale care asigură cadrul acțiunilor politice a PEM-AVE pot fi definite după cum urmează:

1. Responsabilitate față de mediu

Asumarea responsabilității pentru biosferă este o regulă centrală a valorilor partidelor ecologice. Societatea depinde de resursele ecologice și de starea planetei, iar noi suportăm o obligație supremă față de generațiile viitoare pentru a proteja această moștenire. Melităm pentru menținerea diversității biologice și stăvilirea încălzirii globale prin utilizarea durabilă a resurselor renovabile și gospodărirea judicioasă a resurselor ne-renovabile. Inșă dincolo de orice noțiune de utilitate, PEM-AVE crede că fiecare dintre diversele specii de organisme de pe planeta noastră are o valoare de neînlocuit și de aceea merită să fie protejată.

Modelul contemporan de producție, consum și comerț contribuie la pauperizarea continuă a majorității locuitorilor planetei și provoacă o gravă degradare a mediului. Nu mai pot fi amânate acțiunile de a răspunde la aceste probleme pentru stoparea exploatării dăunătoare a căminului nostru comun.

Provocarea politică fundamentală este reorientarea politicilor economice și comerciale spre deservirea obiectivelor sociale și de mediu și nu doar a indicilor economici. Răspunsul nostru este dezvoltarea durabilă, ce integrează obiectivele sociale, economice și de mediu spre beneficiul tuturor. Dezvoltarea durabilă poate fi realizată doar printr-o cooperare pentru a depăși contradicția dintre interesele economice și în dezvoltare cu cele ecologice și de păstrare a mediului

înconjurător. Fiecare cetățean are același drept la o cotă concretă din resursele naturale și de asemenea poartă aceeași obligație pentru a asigura generațiile viitoare cu aceleași beneficii.

Întru soluționarea tuturor problemelor noi întotdeauna aplicăm principiul preventiv. Suntem împotriva potențialelor amenințări pentru sănătatea populației sau bunăstarea mediului, dar nu acceptăm întâzieri în implementarea de noi măsuri preventive. Aceasta se referă la toate domeniile - pace, energie, alimentație și agricultură, științe biologice, transport, tehnologie, medicină - deciziile și acțiunile trebuie să urmeze în mod sistematic opțiunea cea mai puțin dăunătoare.

2. Autonomie individuală

PEM-AVE consideră că toți oamenii - indiferent de sex, vârstă, orientare sexuală sau identitate, origine etnică sau handicap - au dreptul de a face propriile lor alegeri, de a se exprima în mod liber și de a-și modela propriile lor vieți. Această libertate nu se referă exclusiv la posesii materiale, ea include dimensiunile sociale, culturale, intelectuale și spirituale ale vieții oamenilor. Aceste drepturi inalienabile ar trebui să fie garantate prin lege și învățate în școli ca fundații de bază ale societății. Ele trebuie realizate prin acordarea de posibilități oamenilor, prin oportunitatea ca toate femeile și toți bărbații să-și câștige traiul pentru ei înșiși și pentru familiile lor și, dacă e necesar, prin susținere socială și materială, suficientă pentru a duce o viață demnă și pentru a participa pe deplin în cadrul societății. Milităm pentru aceste deziderate, propunând solidaritate, educație, dezvoltare, cooperare și protecție față de violență, orice tip de discriminare.

3. Democrație extensivă

Credința noastră în democrație se bazează pe recunoașterea mutuală a tuturor persoanelor ca egale. Pentru a încuraja un nivel maxim de angajament, procesele politice și de luare a deciziilor trebuie să fie democratice, extensive, transparente și pe deplin accesibile într-un mod facil cetățenilor simpli.

PEM-AVE cere să gândim întotdeauna în mod global, chiar și când acționăm local. Pentru a asigura cel mai ridicat nivel de implicare și beneficiu al cetățenilor, considerăm că trebuie luate în considerare opiniile majorităților, respectând diferențele minorităților, acordându-le o atenție și o protecție corespunzătoare. Ne angajăm să fortificăm democrația la niveluri locale, regionale, naționale și supranaționale. Dorim să întărim responsabilitatea democratică și răspunderea instituțiilor guvernamentale. Politica noastră se bazează pe principiul justiției. Aceasta necesită o distribuție corectă a bunurilor societății și necesită, în schimb, o atenție specială pentru nevoile celor mai slabi.

PEM-AVE promovează justiția socială, egalitatea între sexe, justiția între generații, și justiția la nivel global, excluzând contradicția dintre ele. Justiția socială asigură faptul că toată lumea are acces la resurse publice vitale: educație, muncă și participare democratică. Accesul echitabil trebuie apărat în fața dezechilibrelor sociale existente, și trebuie să fie protejat în mod instituțional. Participarea democratică este o cerință fundamentală pentru a deveni activ în societate și a ajuta la modelarea acesteia.

Egalitatea între sexe. Femeile și bărbații trebuie să beneficieze de aceeași putere de a defini modul în care se va dezvolta societatea. Mai mult, ei trebuie să poată trăi fără violență. Dorim să dezvoltăm cadrul instituțional ce garantează egalitatea femeilor acasă, la lucru, în funcții publice și în alte funcții de influență. Ne expunem pentru facilitarea armonizării familiei și vieții profesionale

pentru ambele sexe, precum și pentru promovarea femeii în viața social-politică și conducerea partidului.

Justiția între generații semnifică o obligație pentru generația mai în vârstă de a preda moștenirea noastră socială, culturală și de mediu către cei mai tineri într-un mod durabil. Aceasta mai include și o obligație ca generațiile mai tinere să se îngrijească de populațiile mai în vârstă. Trebuie să se asigure faptul că toate generațiile pot participa pe deplin în cadrul societății.

Justiția globală este indicatorul nostru la nivel internațional. Pe măsură ce economia globală conectează oameni și sporește interdependența noastră, această obligație morală devine de asemenea un imperativ practic. Dezvoltarea durabilă globală și drepturile universale ale omului sunt în centrul conceptului nostru de justiție globală.

Justiția necesită solidaritate, nediscriminare și implicarea cetățenilor. Toate autoritățile publice trebuie să lucreze în parteneriat cu cetățenii pentru a crea și apăra instituții ce sporesc solidaritatea. Din acest motiv noi mai dorim să investim în rețele și comunități, care, cu încurajarea statului, practică susținerea mutuală. Bogăția civilizațiilor, societăților și culturilor s-a dezvoltat prin diversificare. Noi credem că diversitatea este o condiție a succesului, a supraviețuirii chiar, în aproape orice domeniu de activitate. Ea sporește rezistența organizațiilor și este o protecție împotriva intoleranței, a extremismului și totalitarismului, precum și o sursă indispensabilă de inspirație și reînnoire.

Diversitatea umană are multe dimensiuni: reprezentare pe sexe, socială, culturală, spirituală, filozofică, religioasă, lingvistică, economică, etnică, sexuală, regională. Acestea pot fi exprimate de către indivizi sau de către grupuri sociale. Prețuind această diversitate, considerăm că ea nu poate fi utilizată ca pretext pentru a pune la îndoială drepturile universale. Diversitatea necesită recunoaștere, respect și înțelegere mutuală și protecție activă.

4. Non-violența

Non-violența constituie o parte cheie a profilului filozofic al partidelor ecologiste și condiționează abordarea de către noi a tuturor problemelor. Nici o soluție de durată la orice conflict între indivizi, grupuri sociale sau state nu poate fi impusă cu forța. Un principiu verde fundamental este că mijloacele folosite pentru realizarea unui obiectiv trebuie să fie compatibile cu obiectivul însuși. Astfel, urmărirea politică a justiției și păcii nu poate fi realizată prin mijloace violente.

Violența nu este doar fizică. Acțiunile oamenilor și structurile economice globale pot deposeda oamenii de drepturile lor și pot exacerba in justiția socială. Pauperitatea este poate cea mai sinistră formă de violență. Pentru a elimina pauperitatea, noi promovăm principiile echității economice și plasăm în primul rând securitatea și traiul oamenilor pentru protejarea drepturilor omului. Suntem convinși că folosirea forțelor armate ori polițienești ca o strategie izolată nu poate avea succes pe termen lung. Aceasta necesită dezvoltarea unor instrumente puternice pentru prevenirea conflictelor și gestionarea celor civile.

Ca partid verde, suntem împotriva tuturor blocurilor militare și militarizărilor de orice gen, precum și prezenței forțelor străine pe teritoriul republicii. Milităm pentru retragerea necondiționată a trupelor militare rusești de pe teritoriul Republicii Moldova și ne expunem pentru lichidarea arsenalelor de muniții de la Covbasna. Nu pot fi pe un teritoriu mic două armate neprietene: NATO și Rusiei. Noi suntem însă pentru colaborare tehnologică cu NATO și multitudinea de programe finanțate și coordonate de NATO. Colaborarea și aderarea la NATO trebuie efectuată eșalonat, conform unui program bine stabilit și nu după niște lozinci și directive populiste.

Recunoaștem că oricând există o amenințare de violență în masă împotriva civililor, când disponerea de forțe militare de menținere a păcii poate fi justificată ca o măsură de prevenire. Partidele ecologiste recunosc faptul că valorile responsabilității față de mediu, ale libertății, justiției, diversității și non-violenței pot fi și sunt într-o anumită măsură - împărtășite și de alte formațiuni politice, însă noi considerăm aceste valori ca interdependente și inseparabile. Acestea determină toate acțiunile noastre îndreptate spre dezvoltarea durabilă socială, culturală, economică și de mediu a societăților noastre pe planeta Pământ. Noi le aplicăm nu doar politicilor noastre externe ci propriei noastre conduite politice precum și organizării propriului nostru partid.

IV. ECONOMIA ȘI ÎNCADRAREA ÎN CÂMPUL MUNCII

Criza actualului sistem economic

Revoluția tehnico-științifică, devenind simbol al secolului al XX-lea, a extins considerabil posibilitățile de folosire excesivă a resurselor naturale și a sporit capacitatea productivă a omului. În condițiile proprietății de stat asupra resurselor naturale, condiții în care nu există cu adevărat un stăpîn cu spirit gospodăresc, iar iresponsabilitatea și indiferența devin principii de acțiune ale factorilor economici, se agravează tot mai mult relațiile dintre om și mediul înconjurător. Impactul omului asupra naturii are, de regulă, la bază dorința acestuia de a atinge anumite scopuri care nu întotdeauna coincid cu posibilitățile de refacere a biosferei. Pe parcursul unei scurte perioade geologice, omul, împreună cu tehnologiile create de el, a accelerat puternic migrațiunea biogenică a elementelor, astfel încât circuitele naturale de substanțe nu mai au puterea de a transforma numeroasele fluxuri de substanțe nocive. Continuă adâncirea contradicțiilor dintre om și elementele biosferei, ceea ce duce la criza ecologică mondială care amenință existența societății contemporane. Spolierea barbară a naturii aduce prejudicii, ceea ce capătă un caracter ireparabil. Baza biologică a vieții este periclitată de poluarea puternică a mediului înconjurător de către centrele nucleare-electrice, stocurile de deșeuri, experimentarea și aplicarea forțată a mai multor tipuri de biocide și de risipa nemiloasă a resurselor materiale. Aceasta duce inevitabil, la dereglarea proceselor vitale pe Pământ. În ultimul timp, se accentuează spolierea resurselor umane. Suprasolicitările fizice și psihice la care este expus omul la locul lui de muncă cresc odată cu intensificarea proceselor tehnologice. Producția nu servește satisfacerea cerințelor poporului, ci interesele ministerelor și investitorilor de capital. Echilibrul ecologic al naturii cade victimă a dezvoltării economiei și expansiunii ministerelor și investitorilor de capital. Politica economică și financiară a cercurilor conducătoare nu ține cont de aceste aspecte ecologice ale intereselor de durată ale omului. Aceasta stimulează dezvoltarea extensivă a economiei, ceea ce duce, la rândul ei, la o puternică creștere economică și la sporirea presiunilor exercitate asupra naturii. Drept consecință se agravează condițiile în care își desfășoară activitatea unitățile economice mici și mijlocii, aceasta afectând existența omului și a naturii în ansamblu.

Politica economică bazată pe principii ecologice

Partidul va gândi global și va acționa local pentru combaterea fermă a spolierii naturii și va sprijini ecologizarea tuturor acțiunilor întreprinse de om, ceea ce va permite, sperăm, crearea unui sistem economic care să țină cont de necesitățile tuturor generațiilor, de ocrotirea naturii și folosirea rațională a bogățiilor ei. Dorim o societate în care relațiile producție-consum, producător-beneficiar, unde dezvoltarea, perfecționarea și folosirea tehnologiilor noi ar deveni o cauză a

fiecărui membru al ei. O economie bazată pe principii ecologiste nu afectează în nici un caz calitatea vieții. Ne exprimăm împotriva creșterii extensive a producției, îndeosebi atunci când aceasta este legată de creșterea consumurilor de energie și materii prime pe unitate de produs.

Partidul va urmări, în activitatea sa, următoarele scopuri ecologiste:

- producția de obiective industriale de uz îndelungat și ușor reconșionabil;
- asigurarea de consumuri judicioase de energie și materii prime;
- refolosirea produselor naturale și reciclarea lor;
- excluderea din circuitul productiv al produselor și proceselor care duc la dereglarea echilibrului ecologic, periclitând sănătatea și viața omului;
- reciclarea deșeurilor și produselor utilizate;
- elaborarea unei legi a ocrotirii naturii și gospodării judicioase a resurselor naturale;
- efectuarea unei riguroase expertize ecologice a tuturor proiectelor elaborate.

Totodată, sprijinim toate acțiunile care vizează îmbunătățirea situației sociale a populației, îmbunătățirea în continuare a tehnologiilor, spre binele omului; protejarea naturii și a bazei biologice a vieții; facilitarea cercetărilor științifice în această direcție; aprovizionarea populației cu bunuri de consum și creșterea gradului de servicii sociale către populație. Aceste deziderate nu se pot realiza decât prin democratizarea tuturor sferelor vieții și cu sprijinul activ al populației. Politica ecologică a partidului, bazată pe solidaritate și democrație poate contribui la o schimbare radicală a psihologiei de consum, la ecologizarea conștiinței umane și schimbarea raportului om-natură în favoarea potențării capacității de refacere a naturii și de ocrotire a acesteia.

Trecerea la un nou sistem economic prin ecologizarea conștiinței și a tuturor domeniilor de activitate este indisolubil legată de buna gospodărire a finanțare și devizelor. După părerea ecologiștilor, planul de dezvoltare a tuturor unităților administrative trebuie să cuprindă un capitol aparte referitor la protecția naturii și gospodărirea judicioasă a resurselor naturale. Resursele financiare disponibile și alte contribuții bănești trebuie folosite pentru stimularea proiectelor și a unităților economice care contribuie la reconstituirea elementelor naturii, întreținerea rezervațiilor naturale și sprijină acțiunile de combatere a diverselor prejudicii aduse echilibrului naturii.

Economia de orientare durabilă și socială

Ecologiștii prezintă un punct de vedere alternativ vizavi de un astfel de sistem economic în care statul controlează procesul de muncă, produsul finit și condițiile de viață ale poporului, fără a le garanta. Ne pronunțăm pentru schimbarea fundamentală a gândirii mioape care nu urmărește decât rezultate economice obținute imediat, cu orice preț. Așezăm la baza efortului de restructurare a sferelor economică, politică și culturală conștiința faptului că ne confruntăm cu fenomene care ar putea duce, treptat, la dispariția vieții ca formă de mișcare a materiei, cât și ecologizării tuturor domeniilor de activitate. Ecologiștii sprijină modelele de unități mici și mijlocii, îmbinarea armonioasă a acestora cu întreprinderi mari, descentralizarea și eliminarea oricărui dictat de indicatori economici rigizi. Suntem pentru divizarea unor unități economice mari prost gospodărite în unități mici administrate democratic. Cerem o amplasare judicioasă a unităților economice în funcție de specificul regiunii și o evidență ecologică riguroasă care să prevadă recuperarea tuturor prejudiciilor cauzate de anumite produse industriale sau agricole, procedându-se la suspendarea temporară sau definitivă a activității unităților care poluează natura.

Pentru a ne convinge de compatibilitatea unei tehnologii cu mediul, de capacitatea ei de a-și asigura consumuri judicioase de energie și materie primă, cât și de acțiunea benefică asupra ființei umane, s-ar cere o perioadă de experimentare a acesteia înainte de a se implementa în producție.

Astfel s-ar asigura reducerea presiunilor exercitate asupra naturii și reconstituirea capacităților de regenerare ale acesteia.

Resursele umane și tehnologiile

Nivelul de dezvoltare tehnologică determină, în mare măsură, condiția ecologică a societății. Aplicarea nejudicioasă a tehnologiilor moderne agravează substanțial situația ecologică și condițiile de muncă ale populației. PEM-AVE optează pentru dezvoltarea și implementarea largă a tehnologiilor moderne, care contribuie la ameliorarea condițiilor de muncă și economisirea resurselor naturale, dar nu putem accepta extinderea suprafețelor ocupate de organismele modificate genetic, construcția stațiilor atomo-electrice bazate pe tehnologii învechite, chimizarea necontrolată a agriculturii precum și a tehnologiilor care catalizează fenomenele de schimbare a climei. Ecologiștii se pronunță pentru:

- efectuarea unei expertize ecologice riguroase a tuturor tehnologiilor noi;
- îmbunătățirea condițiilor de muncă prin aplicarea acestor tehnologii;
- excluderea activității productive pe schimburi;
- garantarea protecției muncii și a tehnicii de securitate.

Energetica

În ultimele decenii, progresul tehnic a oferit și oferă în continuare posibilități de elaborare de noi procedee de producere a energiei, în special, în țările dezvoltate, cărora le revin 85 la sută din consumul de energie realizată pe plan mondial. O importantă sursă de energie au devenit centralele nucleare-electrice care s-au construit intens, în ultimele decenii fără a se ține însă cont de urmările, ce le pot avea în special în țările cu tehnologii depășite. Sunt extrem de periculoase manifestările de indiferență față de tehnologiile moderne, care pot avea consecințe grave nu numai pe plan local, ci și pe plan mondial. Exemple edificatoare în acest sens ni le oferă accidente de la Celeabinsc și Cernobâl, care au afectat nu numai zonele din apropiere, ci și multe alte regiuni.

Consumurile nelimitate de energie duc la epuizarea treptată a resurselor naturale și la distrugerea sistemelor ecologice. Construcțiile de hidrocentrale s-au desfășurat după strategii necorespunzătoare, ceea ce a dus la degradarea unor mari suprafețe agricole și silvice. Crearea unui sistem energetic unic pe întreg spațiul ex-sovietic, a dus la pericolul întreruperii arbitrare a acestui sistem ca urmare a unor ambiții egoiste ale unor lideri ai unor state vecine, ceea ce poate avea repercusiuni grave asupra economiei Republicii Moldova. Pentru a se aplată un astfel de pericol, se impun următoarele acțiuni:

- examinarea competentă, la nivel național, a modului de folosire a energiei electrice;
- elaborarea de noi tehnologii de conservare a energiei;
- promovarea tehnologiilor de reciclare și re folosire a deșeurilor industriale, materiilor prime etc.
- implementarea tehnologiilor performante de obținere a energiei regenerabile;
- promovarea formelor descentralizate, sprijinirea unităților mici producătoare de energie, în special, a instalațiilor de biogaz, piroliză, a hidrocentralelor mici, de folosire a energiei eoliene;
- informarea largă a opiniei publice și specialiștilor asupra producției de energie și aplicării de soluții energetice inofensive pentru mediul înconjurător.

Agricultura, silvicultura și industria piscicolă

Dorința de a spori cu orice preț producția agricolă a condus la aplicarea de tehnologii intensive care cer consumuri exagerate de preparate chimice. Drept consecință, au fost afectate grav solul și apa. Un efect degradat puternic l-a avut asupra biocenozelor folosirea nejudicioasă a pesticidelor care, pe lângă faptul că au adus la dispariția multor specii de animale și plante, au lovit puternic sănătatea omului.

Condițiile precare de locuință, cât și lipsa de cultură au adus la proliferarea alcoolismului în rândul tineretului, a cărui degradare morală și fizică nu a fost stopată încă. Pentru a se ameliora situația gravă din agricultură, partidul ecologic va acționa pentru:

- ridicarea nivelului de trai și a gradului de civilizație al populației din mediul rural;
- îmbunătățirea calității produselor agroalimentare prin elaborarea de noi tehnologii care să excludă folosirea excesivă a produselor sintetice și a altor agenți poluanți;
- crearea de întreprinderi mici și mijlocii, cu efecte nocive minime pentru mediul înconjurător;
- creșterea retribuțiilor agricultorilor și cointeresarea lor în realizarea de produse agricole cu conținut minim de nitrați și pesticide;
- promovarea largă a tehnologiilor de obținere și procesare a produselor agroalimentare ecologice.

În republică, timp de mai mulți ani, s-a manifestat o atitudine sfidătoare față de silvicultură, dar și față de natură care nu și-a pierdut încă capacitatea de a menține viața multor vietăți și echilibrul în biocenozele naturale. Diversele decrete guvernamentale aberante au dus la lichidarea multor perdele forestiere de protecție a câmpurilor, de importanță majoră pentru menținerea unor biocenoze constante, fapt care a agravat puternic situația ecologică. Recunoscând că omul este inapt de a reglementa aceste procese, se cer elaborate noi legi menite să asigure protejarea pădurilor rămase încă neafectate.

În silvicultură scopul principal este conservarea pădurii ecologic stabile, cu biocenoze naturale specifice anumitor zone. Pornind de la aceasta, se impun următoarele acțiuni:

- crearea de noi rezervații științifice și naturale specifice tuturor zonelor din Moldova;
- fondarea rețelei de parcuri naționale și a carcasei forestiere;
- creșterea responsabilității pentru ocrotirea pădurilor;
- interzicerea aplicării preparatelor chimice împotriva vătămătorilor, preparate care duc, de cele mai multe ori, la dispariția treptată a faunei;
- reconstruirea pădurilor care concură la purificarea aerului și conservarea apelor.

Moldova, neavând ieșire directă la mare, sectorul piscicol rămâne la un nivel scăzut de dezvoltare, având în zestre doar câteva lacuri cu un patrimoniu piscicol inferior necesităților de consum. Pe de altă parte, tehnologiile depășite aplicate în piscicultură, cât și, braconajul deșănțat, trezesc neliniștea populației și în special, a ecologiștilor. Pornind de la aceasta, vom acționa pentru:

- extinderea și ocrotirea heleșteelor amplasate de-a lungul râurilor mici din republică;
- educația populației republicii în spiritul bunei gospodării a fondului piscicol;
- modernizarea uneltelor de pescuit și ridicarea pe o treaptă superioară a pisciculturii, în ansamblu;
- combaterea braconajului în zonele piscicole cu regim de pescuit interzis;
- instituirea unui control drastic asupra activității Societății Vânătorilor și Pescarilor din Moldova.

Planificarea teritorială (spațială) și politică de amplasare a unităților economice

Dezvoltarea extensivă a economiei, concentrarea exagerată a întreprinderilor industriale și centrelor urbane ca părți componente care au agravat criza ecologică, condiționează creșterea distanțelor care despart unitățile economice de zonele de locuit, dezvoltarea rapidă a traficului și creșterea numărului de accidente rutiere, ofensiva "junglei de beton". Toate acestea au repercusiuni grave asupra omului și mediului înconjurător.

Pentru a se schimba în bine situația creată, ecologiștii propun ca, la stabilirea direcțiilor de dezvoltare a localităților, să se țină cont de următoarele:

- dezvoltarea orașelor să se desfășoare în strânsă concordanță cu tradițiile populației, particularitățile geografice, climatice și seismice ale localităților;
- aplicarea și promovarea unor soluții arhitectonice compatibile cu valorile umane, sociale și naturale, limitarea construcțiilor de blocuri de locuit;
- conservarea și restaurarea zonelor istorice ale centrelor urbane;
- limitarea și interzicerea distrugerii și demolării clădirilor vechi cu grad scăzut de degradare;
- conservarea și creșterea numărului de grădini publice mici, lărgirea spațiilor verzi pe perimetrul orașelor și satelor;
- folosirea largă a transporturilor cu tracțiune electrică, acordându-se prioritate traficului feroviar față de cel rutier;
- aplicarea pe scară largă a noi tehnologii și vehicule care contribuie la reducerea zgomotului și poluării mediului înconjurător;
- stimularea ciclismului ca mijloc de locomoție, adaptarea arterelor rutiere practicării în mai mare măsură a ciclismului;
- lărgirea trotuarelor, amenajarea de pasaje pietonale subterane la intersecțiile străzilor supraaglomerate;
- reducerea zgomotului prin folosirea de motoare silențioase, atenuarea traficului pe timp de noapte, folosirea de geamuri protectoare de zgomot, reducerea traficului urban și limitarea vitezelor.

V. OMUL, SOCIETATEA, STATUL

Democrația și drepturile omului

Se impune crearea unui stat bazat pe dreptul omului la autodeterminare, conform conștiinței acestuia. Numai respectarea strictă a legilor adoptate poate scoate din impas societatea umană. Aceste legi sunt menite să apere drepturile omului, reglementând atitudinea acestuia față de mediul înconjurător. Pornind de la aceasta vom acționa pentru:

- respectarea principiilor Declarației Universale asupra Drepturilor Omului;
- popularizarea legilor ecologice;
- informarea operativă și obiectivă a cetățenilor asupra situației ecologice;
- participarea cetățenilor la alegeri democratice deschise, la adoptarea de legi care să guverneze viața rațională a societății;

Dreptate socială

Considerăm că ordinea economică și dreptatea socială sunt inseparabile. Dezvoltarea economică de durată presupune asigurarea condițiilor de muncă și a nivelului decent de trai, a protecției sociale, sporirii bunăstării și a calității vieții. Considerăm că statul și companiile private

trebuie să-i asigure fiecărui cetățean oportunități pe piața muncii, stabilitate în serviciu și un salariu decent. Statul trebuie să garanteze echivalența și echitatea prestațiilor din piața muncii, asigurând stimularea responsabilității și solidarității civice, corelarea echitabilă a contribuției salariaților și a patronatului la constituirea fondului de asigurări sociale, crearea resurselor alternative de finanțare a cheltuielilor de asigurări sociale, dezvoltarea și diversificarea prestațiilor și serviciilor sociale, facilitarea angajării în câmpul muncii a categoriilor de populație socialmente vulnerabile prin intermediul unor mecanisme legislative și instituționale.

Unitate teritorială

Noi optăm pentru principiul constituțional privind caracterul unitar și indivizibil al statului. Pentru restabilirea legalității și ordinii de drept pe întreg teritoriul Republicii Moldova este necesară utilizarea tuturor acțiunilor politice, beneficiind de sprijinul și participarea organismelor internaționale și în primul rând a statelor vecine. Unitatea teritorială presupune și autonomia locală adecvată, care include și distribuirea complementară a puterii între autoritățile centrale și cele locale. Autorităților centrale nu trebuie să li se atribuie sarcini care pot fi rezolvate adecvat de autoritățile locale care trebuie să acționeze pentru binele comun.

Rolul administrației publice locale

Edificarea statului ecologist, verde în Republica Moldova este de neconceput fără asigurarea dezvoltării durabile la nivel local, adică a teritoriilor, care deocamdată rămân afectate de diverse probleme ecologice. PEM-AVE consideră administrațiile publice locale ca o manifestare a democrației locale. Anume la acest nivel, cetățenii pot participa la gestionarea treburilor publice spre binele lui personal și al comunității. Din această cauză PEM-AVE se pronunță în favoarea descentralizării puterii. Vom milita pentru constituirea administrației locale cu un spirit activ de inițiativă, capabilă să schimbe în bine viața oamenilor. Totodată, vom combate tendințele de formare a organelor administrative care vor soluționa doar probleme de rutină sau manifestările de birocratism. Vom dezaproba tendințele autonomiste bazate pe criterii etnice, îndeosebi a celor susținute din exteriorul țării.

Drepturile copiilor și tineretului

Ritmul alert al vieții nu permite părinților să acorde atenția cuvenită copiilor și tineretului, fapt care duce la degradarea rapidă a noilor generații. În ultimul timp, au apărut mulți factori care influențează negativ asupra dezvoltării normale a copiilor și tineretului. Cei mai presanți dintre aceștia sunt: alcoolismul, consumul de stupefiante, pesticidele. În plus, o influență negativă a avut-o, în ultimele decenii, ideologia comunistă care a avut drept consecință faptul că noile generații nu au fost educate în spiritul unei atitudini corecte față de muncă, dând dovadă de anumite cerințe în comportament și nu simt nevoia de a urmări un ideal mai bine ancorat pe realitate. Ne revine datoria de a schimba radical atitudinea celor maturi față de copii și tineret. Vom milita pentru:

- sporirea responsabilității părinților și pedagogilor pentru creșterea și educația noilor generații;
- ajutorarea familiilor cu mulți copii;
- îmbunătățirea condițiilor instructiv-educative în instituțiile preșcolare, școlare, în cele de învățământ superior, ceea ce va permite creșterea nivelului de cultură al noilor generații;
- creșterea nivelului profesionist al corpului didactic în procesul de instruire a copiilor și tineretului;
- acordarea unei atenții susținute folosirii timpului liber de către tineret;

- atitudinea grijulie față de bătrâni și bolnavi.

Cercetări științifice

Ameliorarea situației ecologice complexe este posibilă în cazul în care se vor desfășura cercetări științifice și se vor aplica rezultatele acestora în toate domeniile de activitate. Progresul tehnico-științific a transformat știința într-o forță reală de producție, grație căreia au fost obținute noi materiale și elaborate metode și tehnologii avansate. Aplicarea rapidă a rezultatelor cercetărilor științifice a contribuit la elaborarea de noi tehnologii care au dus la creșterea producției agricole și a gradului de automatizare a proceselor industriale, însă, acestea au avut și consecințe negative: afectarea echilibrului ecologic, acumulări masive de substanțe nocive, apariția efectului de seră, dispariția multor specii de plante și animale etc. Toate acestea au dus la înrăutățirea sănătății omului și stării mediului înconjurător. Pornind de la aceste considerente, vom acționa pentru:

- aprofundarea nivelului cercetărilor științifice în domeniul ecologic, cu aplicarea celor mai moderne metode și procedee;
- dinamizarea cercetărilor științifice și fructificarea rezultatelor conlucrării dintre biologie, chimie, fizică, matematică etc.;
- elaborarea de metode expres de identificare a substanțelor implicate la afectarea echilibrului natural;
- edificarea unui stat cu o economie bazată pe cunoaștere.

Cultura

Actuala situație ecologică dificilă reflectă nivelul general de cultură al populației. Regimul totalitar și incertitudinile înregistrate pe parcursul ultimilor ani au influențat puternic nu numai asupra culturii, societății, în ansamblu, ci și asupra fiecărei persoane în parte.

Recunoaștem că cultura reprezintă un element indispensabil, care dă o expresie superioară identității țării și poporului ei. Ea aparține poporului și constituie contribuția noastră la patrimoniul civilizației europene și universale. Limba română, ca un element cultural esențial trebuie protejată prin lege și promovată în toate domeniile vieții sociale. Noi recunoaștem și garantăm dreptul inalienabil al persoanelor aparținând minorităților etnice de a însuși limba oficială și cultura majorității și contribuie la integrarea lor în societatea noastră.

Apreciem că se poate schimba în bine actuala situație ecologică numai în cazul creșterii gradului de civilizație, pentru care s-ar cere să se acționeze în următoarele direcții:

- adoptarea unui program complex de familiarizare a populației cu realizările culturii universale și naționale în toate etapele evoluției umane;
- stimularea tuturor acțiunilor de renaștere a conștiinței naționale și patriotice;
- dinamizarea activității instituțiilor de cultură și ONG, urmărindu-se creșterea gradului de civilizație a societății.

Educația

Sistemul totalitar a educat populația și tânăra generație în spiritul indferenței și lipsei de răspundere față de lumea înconjurătoare, stimulându-se individualismul care nu unește, ci dezbină societatea. Aceasta a dus la creșterea criminalității și adâncirea urii față de munca cinstită, ceea ce a avut drept consecință scăderea productivității muncii.

Suntem ferm convinși că competitivitatea unei națiuni este determinată de nivelul său de educație. Educația este un factor decisiv în capacitatea de a-și modela propria viață. Realizarea dreptului la educație de calitate o considerăm ca sarcină primordială a politicii partidului în domeniul educației. Considerăm că procesul de instruire trebuie să fie realizat în funcție de necesitățile economiei naționale și sistemul educațional.

Pornim de la constatarea că învățământul reprezintă o prioritate națională și este conceput ca un sistem deschis și democratic, bazat pe valori științifice, culturale și morale, prin îmbinarea factorilor educaționali cum sunt familia, școala, biserica și comunitatea locală. Învățământul trebuie să fie bazat pe egalitatea șanselor la educație și diferențierea individuală a performanțelor.

Suntem îngrijorați de indiferența multora, care a devenit definitiv față de istoria neamului și față de mediul înconjurător și resursele naturale. Se cer acțiuni ferme menite să schimbe radical atitudinea omului față de natură. În acest sens, un rol deosebit revine partidului ecologist care, împreună cu celelalte mișcări ecologiste, va milita pentru:

- educația membrilor societății în spiritul respectului față de mediul înconjurător și al buneii gospodării a resurselor naturale;
- creșterea răspunderii omului față de natură prin inițierea acestuia asupra noii concepții despre viață;
- creșterea gradului de cultură ecologică;
- participarea dascălilor, părinților și copiilor la conducerea școlii;
- organizarea instruirii în grupe cu efectiv mic și în subgrupe;
- stimularea activității social-politice a studenților și elevilor, acordându-se o atenție deosebită creșterii culturii generale și protecției mediului înconjurător.

Fiind un adept al valorii și competenței individuale, PEM-AVE militează pentru aprecierea înaltă a intelectualității, urmărind stimularea și angajarea continuă a acestora în procesul de transformări economico-sociale.

PEM-AVE, în scopul asigurării dezvoltării durabile a Republicii Moldova și edificării unui stat verde, ecologic, va elabora Strategia și Planul Național de alternativă privind educația ecologică și optăm pentru instituirea emblematicii verzi printre rândurile tineretului studios, care îmbrățișează activitățile ecologice.

Sănătatea și mediul

Omul ca specie biologică superioară are menirea de a ocroti ceea ce a creat natura, însă, nefiind educat în acest spirit, el consideră totalitatea de bunuri materiale, care îl înconjoară drept un obiectiv de exploatare în interesul sau personal, egoist. Această opinie reflecta relațiile om-natură, omul având o atitudine utilitară față de mediul înconjurător. Aplicarea unor tehnologii neadecvate a dat naștere la fenomene care afectează puternic sănătatea omului. A crescut numărul de maladii, o bună parte fiind condiționate de poluarea mediului. E în curs de scădere longevitatea vieții, noi situându-ne, la acest indicator, pe una din cele mai inferioare trepte pe plan european.

Un rol important revine medicinei preventive care are datoria de a informa obiectiv populația asupra actualei stări de lucruri. Se impune elaborarea unui program ecologic în domeniul sănătății, pornindu-se de la conștiința faptului că maladiile cu care se confruntă societatea se datorează condițiilor sociale și mediului necorespunzător. Pornind de la aceasta, vom milita pentru:

- eliminarea cauzelor de poluare a mediului înconjurător prin renunțarea la tehnologii neadecvate care realizează produse cu efect nociv asupra sănătății omului și mediului înconjurător;
- analizarea competență a calității produselor alimentare în vederea identificării cantităților de nitrați și de alte substanțe nocive;
- asigurarea calității corespunzătoare a produselor alimentare dietetice și celor destinate copiilor, urmându-se reducerea conținutului de ingrediente chimici;
- creșterea răspunderii omului față de propria sa sănătate;
- educația fizică a populației de toate vârstele;
- îmbunătățirea condițiilor de muncă;
- deschiderea de spitale de dimensiuni mici în mediul urban și rural, în apropierea domiciliului. Folosirea în mai mare măsură, la tratarea bolnavilor, a metodelor populare și reducerea concomitentă a administrării medicamentelor bazate pe compuși chimici;
- îmbunătățirea statisticii privind starea sănătății populației.

Dreptul la istorie și spiritualitate

Considerăm că puterea politică trebuie să fie exercitată doar în condiții de transparență, de către persoane competente și morale. PEM-AVE susține promovarea oamenilor exclusiv pe criterii de competență și valoare morală. Competența și onorabilitatea guvernanților constituie o condiție esențială pentru stoparea prăbușirii economice și pentru progresul social al Republicii Moldova. Existența unui stat nu este posibilă decât în condițiile prezenței unui spațiu comun adecvat cerințelor omului, tradițiilor istorice și spiritualității poporului. Condițiile istorice concertate și conjuncturile politice apărute între diferite state au împiedicat substanțial dezvoltarea civilizată a Moldovei, ceea ce a condus la falsificarea flagrantă a istoriei ei. Constatăm că situația ecologică ca factor ce intervine în relația om-natură, depinde în mare măsură de spiritualitatea acestuia. Pornind de la aceasta, partidul ecologist cere:

- recunoașterea tuturor drepturilor cuprinse în Declarația Universală asupra Drepturilor omului;
- elaborarea și adoptarea de legi care să concure la descătușarea conștiinței și dezvoltarea multilaterală a personalității umane;
- crearea de condiții egale pentru activitatea tuturor partidelor, organizațiilor social-politice și obștești, asociațiilor religioase, de creație etc.

Suntem ferm convinși că toate acțiunile întreprinse în domeniul ecologic trebuie să se înscrie perfect în legitățile evoluției vieții pe Pământ, care reflectă, evident, o realitate obiectivă. Suntem conștienți de faptul că reprezentăm o parte a naturii și că bunăstarea și sănătatea omului se află într-o strânsă dependență de situația întregii biosfere. Nici o problemă, politică sau economică, nu poate fi soluționată în afara biosferei: orice schimbare intervenită în universul material condiționează schimbări corespunzătoare în universul spiritual, și invers.